

Europees Justitieel Netwerk - België

EUR-Alert! ¹ 2016/3

Inhoud

Overzicht van EU-wetgeving en rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU van januari tem maart 2016

A. Wetgeving

B. Rechtspraak

Burgerlijk en Gerechtelijk Recht

Handelsrecht, Financieel en Economisch Recht

Sociaal recht

Fiscaal recht

A. Wetgeving

- **RICHTLIJN (EU) 2016/343 van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het *vermoeden van onschuld* en van het *recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn***, PB L 65 van 11 maart 2016

Deze richtlijn is van toepassing op natuurlijke personen die verdachten of beklaagden zijn in strafprocedures. Zij is van toepassing op elk stadium van strafprocedures, vanaf het moment waarop iemand ervan wordt verdacht of beschuldigd een strafbaar feit of een vermeend strafbaar feit te hebben begaan, tot de beslissing inzake de uiteindelijke vaststelling of de betrokkene het strafbaar feit heeft begaan onherroepelijk is geworden.

¹ Het opzet van *EUR-Alert!* en deze publicatie kwamen tot stand dankzij de medewerking van magistraten bij het Hof van Cassatie en Belgische leden van het Europees Justitieel Netwerk in burgerlijke en handelszaken (EJN - https://e-justice.europa.eu/content_ejn_in_civil_and_commercial_matters-21-nl.do). De leden van het redactiecomité zijn Amaryllis Bossuyt, Ilse Couwenberg, Beatrijs Deconinck, Claudia Kohlen en Ivan Verougstraete.

EUR-Alert! is opgesteld op basis van de selectie van EU wetgeving en rechtspraak voor de Larcier Wetboeken. De *EUR-Alert!*-themanummers zijn te raadplegen op <http://www.igo-ifj.be/nl/euralert>.

Copyright © 2016 *EUR-Alert!*-redactie – Verdere verspreiding voor niet commercieel gebruik toegestaan mits bronvermelding. Alle rechten overigens voorbehouden.

Deze Richtlijn dient in de nationale wetgeving te worden omgezet tegen uiterlijk 1 april 2018.

B. Rechtspraak²

Burgerlijk en Gerechtelijk Recht

Verordening 1896/2006 van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure

Sub artikel 17

- Het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat in omstandigheden waarin bij een gerecht een procedure die strekt tot aanwijzing van een territoriaal bevoegd gerecht in de lidstaat waar het Europees betalingsbevel is uitgevaardigd, en waarin het onderzoekt of de gerechten van die lidstaat internationaal bevoegd zijn om kennis te nemen van de contentieuze procedure in verband met de schuldvordering die aan de basis ligt van dat betalingsbevel, waartegen de verweerder binnen de gestelde termijn verweer heeft gevoerd:

- verordening (EG) nr. 1896/2006 geen aanwijzingen verstrekt betreffende de bevoegdheden en de verplichtingen van dat gerecht; deze procedurekwesties blijven op grond van artikel 26 van deze verordening beheerst door het nationale recht van deze lidstaat;

- de kwestie van de internationale bevoegdheid van de gerechten van de lidstaat waar het Europees betalingsbevel is uitgevaardigd, ingevolge verordening (EG) nr. 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken dient te worden beslecht op basis van procedureregels die het mogelijk maken de nuttige werking van de voorschriften van deze verordening en de rechten van de verdediging te waarborgen, ongeacht of de verwijzende rechter zich zelf over de kwestie uitspreekt dan wel een gerecht dat door hem is aangewezen als zijnde territoriaal en materieel bevoegd om zich in het kader van de gewone civielrechtelijke procedure uit te spreken over een schuldvordering als die van het hoofdgeding;

- een rechter als de verwijzende rechter, indien hij zich uitspreekt over de internationale bevoegdheid van de gerechten van de lidstaat waar het Europees betalingsbevel is uitgevaardigd, en concludeert dat deze gerechten in het licht van de criteria van verordening nr. 44/2001 bevoegd zijn, krachtens deze laatste verordening en verordening nr. 1896/2006 verplicht is om zijn nationale recht aldus uit te leggen dat dit hem de mogelijkheid biedt een gerecht te identificeren of aan te wijzen dat territoriaal en materieel bevoegd is om kennis te nemen van deze procedure, en

- een rechter als de verwijzende rechter, indien hij concludeert dat van een dergelijke internationale bevoegdheid geen sprake is, niet gehouden is om dit betalingsbevel naar analogie met artikel 20 van verordening nr. 1896/2006 ambtshalve te heroverwegen.

(HvJ 10 maart 2016 – Zaak C-94/14 – Flight Refund)

² Voor een uitgebreider overzicht op trefwoorden van de rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU (arresten en conclusies) én van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens zie <http://europeancourts.blogspot.nl> "European Courts" is een EU en EHRM "law blog" die mede mogelijk is gemaakt door het Gerechtshof Amsterdam. De opzet van de blog is: "A better understanding of EU and human rights law. This blog also aims at bridging the gap between the law in the books and the law in action. It is a platform of exchange of knowledge and experiences in the field of European law between judges, prosecutors, lawyers and legal academics."

Verordening (EG) nr. 864/2007 van 11 juli 2007 betreffende het recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen („Rome II“)

- Artikel 14, onder b), van richtlijn 2009/103/EG bevat geen bijzondere collisieregels om vast te stellen welk recht van toepassing is op een regresvordering tussen verzekeraars in omstandigheden als aan de orde in het hoofdgeding. Verordening (EG) nr. 593/2008 (Rome I) en verordening (EG) nr. 864/2007 (Rome II) moeten aldus worden uitgelegd dat het recht dat van toepassing is op een regresvordering van de verzekeraar van een trekker die de slachtoffers van een ongeval dat door de bestuurder van dat voertuig is veroorzaakt, schadeloos heeft gesteld, op de verzekeraar van de aanhanger die tijdens dit ongeval werd getrokken, volgens artikel 7 van verordening nr. 593/2008 wordt bepaald, indien de regels inzake de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad die krachtens de artikelen 4 en volgende van verordening nr. 864/2007 op dit ongeval van toepassing zijn, voorzien in een verdeling van de verplichting tot schadevergoeding.

(HvJ 21 januari 2016 – Gevoegde zaken C-359/14 en C-475/14 – ERGO)

Richtlijn 2004/48/EG van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten

- Artikel 13, lid 1, van richtlijn 2004/48/EG moet aldus worden uitgelegd dat het een door een inbreuk op zijn intellectuele-eigendomsrecht benadeelde die vergoeding van zijn materiële schade vordert volgens de in de tweede alinea, onder b), van lid 1, van dat artikel voorziene berekeningswijze op basis van het bedrag aan royalty's of vergoedingen die hem verschuldigd zouden zijn geweest indien de inbreukmaker hem toestemming had gevraagd voor het gebruik van het betrokken intellectuele-eigendomsrecht, is toegestaan bovendien de in lid 1, tweede alinea, onder a), van dat artikel bedoelde vergoeding van zijn morele schade te vorderen.

(HvJ 17 maart 2016 – Zaak C-99/15 – Liffers)

Verordening 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

- 1. De artikelen 23, lid 5, en 24 van verordening (EG) nr. 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken dienen aldus te worden uitgelegd dat in het kader van een geschil over de niet-nakoming van een verbintenis uit overeenkomst, waarin de verzoekende partij de gerechten heeft aangezocht van de lidstaat op het grondgebied waarvan de verwerende partij haar zetel heeft, de bevoegdheid van die gerechten kan voortvloeien uit artikel 24 van deze verordening wanneer de verwerende partij hun bevoegdheid niet betwist, ook al bevat de overeenkomst tussen die twee partijen een forumkeuzebeding ten gunste van de gerechten van een derde land.

2. Artikel 24 van verordening nr. 44/2001 dient aldus te worden uitgelegd dat het in het kader van een geschil tussen partijen bij een overeenkomst die een forumkeuzebeding bevat ten gunste van de gerechten van een derde land, eraan in de weg staat dat het aangezochte gerecht van de lidstaat op het grondgebied waarvan de verwerende partij haar zetel heeft, zich ambtshalve onbevoegd verklaart, ook al betwist deze verwerende partij de bevoegdheid van dat gerecht niet.

(HvJ 17 maart 2016 – Zaak C-175/15 – Taser International)

Verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door het Hof van beroep te Brussel op 4 januari 2016 – Lucio Cesare Aquino t. Belgische Staat (Zaak C-3/16)

Dient met het oog op de toepassing van de door het Hof van Justitie ontwikkelde rechtspraak in de zaken Köbler (arrest van 30 september 2003, zaak C-224/01) en Traghetti del Mediterraneo (arrest van 13 juni 2006, zaak C-173/03), inzake overheidsaansprakelijkheid voor foutief handelen van rechtscolleges dat schending van het Unierecht inhoudt, als een rechter in laatste aanleg te worden beschouwd, de rechter wiens beslissing binnen het kader van een cassatieberoep niet werd beoordeeld omdat met toepassing van een nationale procesrechtelijke regel de klager, die in de cassatieprocedure een memorie heeft ingediend, onweerlegbaar geacht wordt afstand van geding te hebben gedaan?

Is met artikel 267, derde lid, VWEU bestaanbaar, mede in het licht van de artikelen 47, tweede lid, en 52, derde lid, samen van het Handvest van de grondrechten van de EU dat een nationale rechterlijke instantie die volgens deze verdragsbepaling gehouden is om het Hof van Justitie prejudicieel te bevragen een verzoek tot bevraging verwerpt op de enkele grond dat het verzoek wordt geformuleerd in een memorie die volgens het toepasselijke procesrecht niet in aanmerking behoort te worden genomen omdat ze ontijdig werd ingediend?

Behoort in het geval waarin het hoogste van de gewone rechtscolleges niet ingaat op een verzoek om een prejudiciële vraag te stellen, te worden aangenomen dat een schending van artikel 267, derde lid, VWEU wordt begaan, mede in het licht van de artikelen 47, tweede lid, en 52, derde lid, samen van het Handvest van de grondrechten van de EU, wanneer dat rechtscollege het verzoek verwerpt met als enige redengeving dat "aangezien de middelen niet ontvankelijk zijn wegens een aan de rechtspleging voor het Hof eigen reden" de vraag niet wordt gesteld?

Handelsrecht, Financieel en Economisch Recht

Richtlijn 2008/95/EG van 22 oktober 2008 Merk-aanpassing recht EU-Lidstaten

- Artikel 5, lid 1, onder a) en b), van richtlijn 2008/95/EG moet aldus worden uitgelegd dat een derde die wordt genoemd in een op een website gepubliceerde advertentie die een teken bevat dat gelijk is aan of overeenstemt met een merk, zodat de indruk wordt gewekt dat er commerciële banden bestaan tussen hem en de merkhouder, geen gebruik van dat teken maakt dat krachtens die bepaling door de merkhouder kan worden verboden, wanneer de advertentie niet door of namens de derde is geplaatst of, ingeval de advertentie door of namens de derde is geplaatst met de toestemming van de merkhouder, wanneer de derde de beheerder van die website, bij wie hij de advertentie had besteld, nadrukkelijk heeft gevraagd om de advertentie of de vermelding van het merk erin te verwijderen.

(HvJ 3 maart 2016 – Zaak C-179/15 – Daimler)

Verdrag van Montreal van 28 mei 1999 tot het brengen van eenheid in enige bepalingen inzake het internationale luchtvervoer

- Het Verdrag tot het brengen van eenheid in enige bepalingen inzake het internationale luchtvervoer, dat op 28 mei 1999 te Montreal is gesloten, met name de artikelen 19, 22 en 29 ervan, moet aldus worden uitgelegd dat een luchtvervoerder die een overeenkomst voor internationaal vervoer met een werkgever van als passagiers vervoerde personen heeft gesloten, jegens deze

werkgever wegens door deze werkgever gemaakte extra kosten aansprakelijk is voor schade die voortvloeit uit de vertraging van vluchten waarmee zijn werknemers krachtens deze overeenkomst zijn vervoerd.

(HvJ 17 februari 2016 – Zaak C-429/14 – Air Baltic Corporation)

Verordening 261/2004 van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten

- Artikel 16 van verordening (EG) nr. 261/2004 moet in die zin worden uitgelegd dat de door elke lidstaat overeenkomstig lid 1 van dit artikel aangewezen instantie, waarbij door een passagier een individuele klacht is ingediend na de weigering van een luchtvaartmaatschappij om hem de in artikel 7, lid 1, van die verordening bedoelde compensatie te betalen, niet verplicht is handhavend op te treden tegen die luchtvaartmaatschappij om haar ertoe te bewegen die compensatie te betalen.

(HvJ 17 maart 2016 – Gevoegde zaken C-145/15 en C-164/15 – Ruijsenaars ea)

Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)

Sub artikel 101

- De binnen het kader van het „European Competition Network” (ECN) aangenomen rechtsinstrumenten, en inzonderheid de binnen dat kader aangenomen modelclementieregeling, zijn niet bindend voor de nationale mededingingsautoriteiten. Tussen enerzijds het immunitetsverzoek dat een onderneming bij de Europese Commissie heeft ingediend of voornemens is weldra in te dienen en anderzijds het beknopte verzoek dat met betrekking tot hetzelfde kartel bij een nationale mededingingsautoriteit is ingediend, bestaat geen juridische band die de laatstbedoelde autoriteit ertoe verplicht om het beknopte verzoek te beoordelen in het licht van het immunitetsverzoek. Of het beknopte verzoek een getrouwe afspiegeling vormt van de inhoud van het bij de Commissie ingediende immunitetsverzoek, is in dit verband irrelevant. Wanneer het bij een nationale mededingingsautoriteit ingediende beknopte verzoek een beperkter materieel voorwerp heeft dan het bij de Commissie ingediende immunitetsverzoek, hoeft deze nationale autoriteit geen contact op te nemen met de Commissie of met de onderneming zelf teneinde vast te stellen of deze onderneming concrete voorbeelden heeft gevonden van onrechtmatige gedragingen in de sector waarop beweerdelijk wel het immunitetsverzoek maar niet het beknopte verzoek betrekking heeft. De bepalingen van het Unierecht, en met name artikel 101 VWEU en verordening nr. 1/2003, moeten aldus worden uitgelegd dat zij er zich niet tegen verzetten dat een nationale mededingingsautoriteit in omstandigheden als die welke in het hoofdgeding aan de orde zijn, een beknopt immunitetsverzoek aanvaardt van een onderneming die de Commissie om boetevermindering maar niet om volledige boete-immuniteit heeft verzocht.

(HvJ 20 januari 2016 – Zaak C-428/14 – DHL)

- Artikel 101, lid 1, VWEU moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer de beheerder van een informatiesysteem dat bedoeld is om reisbureaus in staat te stellen volgens een uniforme wijze van boeking via hun internetsite reizen te verkopen, naar die marktdeelnemers via een persoonlijke elektronische brievenbus de mededeling verzendt dat de kortingen op via dat systeem verkochte producten voortaan beperkt zijn en in het betrokken systeem na de verspreiding van die mededeling de noodzakelijke technische wijzigingen worden

aangebracht om die maatregel ten uitvoer te leggen, die marktdeelnemers vanaf het moment dat zij op de hoogte waren van de door de beheerder van het systeem verzonden mededeling, kunnen worden vermoed te hebben deelgenomen aan een onderling afgestemde feitelijke gedraging in de zin van die bepaling, indien zij zich niet publiekelijk hebben gedistantieerd van die gedraging, die gedraging niet hebben aangegeven bij de administratieve entiteiten of ter weerlegging van dat vermoeden geen andere bewijzen hebben aangevoerd, zoals het bewijs van een systematische toepassing van een korting die de betrokken bovengrens overschrijdt.

Het staat aan de verwijzende rechter om aan de hand van de nationale voorschriften inzake de beoordeling van de bewijzen en de bewijsstandaard na te gaan of, in het licht van alle aan hem voorgelegde omstandigheden, de verzending van een mededeling als in het hoofdgeding afdoende kan bewijzen dat de ontvangers ervan op de hoogte waren van de inhoud van die mededeling. Het vermoeden van onschuld verzet zich ertegen dat de verwijzende rechter oordeelt dat de loutere verzending van die mededeling afdoende kan bewijzen dat de ontvangers ervan noodzakelijkerwijs op de hoogte moesten zijn van de inhoud van die mededeling.

(HvJ 21 januari 2016 – Zaak C-74/14 – Eturas)

Verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door het Hof van beroep te Antwerpen op 14 december 2015 – Nationale Loterij NV tegen Paul Adriaensen e.a. (Zaak C-667/15):

Is het voor de toepassing van punt 14 van bijlage 1 van richtlijn 2005/29/EG van 11 mei 2005 (betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt) vereist dat van een verboden piramidespel slechts sprake is indien de verwezenlijking van de financiële belofte naar bestaande leden:

eerder of in hoofdzaak afhangt van de rechtstreekse doorbetaling van de bijdragen van de nieuwe leden ("directe band"), dan wel

dat het volstaat dat de verwezenlijking van die financiële belofte voor bestaande leden eerder of hoofdzakelijk afhangt van een indirecte betaling door de bijdragen van bestaande leden, i.e. zonder dat bestaande leden eerder of hoofdzakelijk hun vergoeding verkrijgen uit hun eigen verkoop of hun eigen verbruik van goederen of diensten maar voor de verwezenlijking van hun financiële belofte eerder of hoofdzakelijk afhangen van de toetreding en bijdragen van nieuwe leden ("indirecte band")?

Sociaal recht

Verordening 883/2004 van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

Artikel 5, onder a), van verordening (EG) nr. 883/2004 dient aldus te worden uitgelegd dat ouderdomsuitkeringen van een beroepsgebonden pensioenverzekering van een lidstaat en die van een wettelijke pensioenverzekering van een andere lidstaat, welke verzekeringen beide onder de werkingssfeer van die richtlijn vallen, gelijkgestelde prestaties in de zin van deze bepaling zijn, wanneer de twee categorieën van uitkeringen dezelfde doelstelling nastreven, namelijk aan de ontvangers ervan het behoud van een levensstandaard garanderen die in verhouding staat tot die welke zij vóór hun pensionering genoten.

(HvJ 21 januari 2016 – Zaak C-453/14 – Knauer)

Fiscaal recht

Btw-wetboek

Sub artikel 44

- Artikel 13, A, lid 1, onder g), van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting – Gemeenschappelijk stelsel van btw: uniforme grondslag, moet aldus worden uitgelegd dat met betrekking tot de prestaties die worden verricht door een assistentiewoning, waarbij het aan de verwijzende rechterlijke instantie staat om met name op basis van de in het onderhavige arrest vermelde gegevens te beoordelen of deze organisatie van sociale aard is, de diensten waarbij voor bejaarden aangepaste woonruimten ter beschikking worden gesteld, in aanmerking komen voor de vrijstelling waarin die bepaling voorziet. Voor de andere door deze assistentiewoning verstrekte diensten kan eveneens aanspraak worden gemaakt op deze vrijstelling, in het bijzonder ingeval deze diensten, die de assistentiewoningen volgens de relevante nationale wettelijke regeling gehouden zijn aan te bieden, strekken tot bejaardenzorg en -bijstand en overeenkomen met die welke ook de bejaardentehuizen overeenkomstig de betrokken nationale wettelijke regeling moeten aanbieden.

Het is dienaangaande irrelevant dat de exploitant van een assistentiewoning subsidie of enig ander voordeel of financiële steun van de overheid ontvangt.

(HvJ 21 januari 2016 – Zaak C-335/14 – Les Jardins de Jouvence)

Richtlijn 2006/112/EG van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van BTW

- Artikel 135, lid 1, onder a), van richtlijn 2006/112/EG, moet aldus worden uitgelegd dat diensten ter zake van de behandeling van schadegevallen, die door een derde namens en voor rekening van een verzekeringsmaatschappij worden verricht, niet onder de in die bepaling voorziene vrijstelling vallen.

(HvJ 17 maart 2016 – Zaak C-40/15 – Aspiro)

Verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen op 25 januari 2016 – Argenta Spaarbank NV tegen Belgische Staat (Zaak C-39/16)

Verzoekster, een kredietinstelling, heeft aanslagen vennootschapsbelasting ontvangen over 1999 en 2000. In deze jaren heeft verzoekster dividenden ontvangen op aandelen in zowel Belgische als EU-vennootschappen die zij op moment dividenduitkering zowel langer dan één jaar als korter aanhield.

Het gaat in deze zaak om aftrekbare dividenden van aandelen die minder dan een jaar zijn aangehouden. Volgens verzoekster is er sprake van strijd met de moeder/dochterrichtlijn 90/435/EEG van 23 juli 1990, te weten artikel 4, lid 2 waarin de lidstaten onder meer vrijheid wordt toegekend om het deelnemingspercentage om als 'moeder' te worden aangemerkt, op minder dan 25% te stellen. De verwijzende rechter moet nagaan of het artikel in de Belgische regelgeving al dan niet in strijd is met de moeder-dochterrichtlijn.³

³ Samenvatting uit nieuwsbrief 2016/4 Rechtspraak Europa van het Gerechtshof Amsterdam.